

Halucinacije i lažne (sumanute) ideje

Ovaj informacijski list za pomoć govori o halucinacijama i lažnim (sumanutim) idejama, kao što su paranoja i deluzije (iluzije). Sagledava moguće uzroke i predlaže načine na koje članovi obitelji i skrbnici mogu pružati potporu osobi s takvim ponašanjem.

Demencija utječe na ljude na različite načine, a promjene u ponašanju ili emocionalnom stanju osobe koja živi s demencijom su uobičajene.

Osobe koje žive s demencijom ponekad imaju lažne percepcije ili ideje. Iako su halucinacije i iluzije izmišljene, osobi koja ih doživljava izgledaju vrlo stvarne. Mogu izazvati ekstremnu tjeskobu i paniku.

Vrste halucinacija i lažnih ideja

Halucinacije. Halucinacije su osjetilni doživljaji koje nitko drugi ne može potvrditi. Obično netko vidi nešto čega nema (na primjer, neku osobu) ili čuje nešto što drugi ne mogu čuti (na primjer, glasove ili zastrašujuće zvukove). Međutim, halucinacije mogu uključivati bilo koje osjetilo.

Deluzije (iluzije). Deluzije (iluzije, zablude) su čvrsto utemeljene ideje koje se ne temelje na stvarnosti ili činjenicama, ali ih osoba smatra istinitima. Osoba može imati deluzije o tome da drugi krađu njezin novac ili imovinu. Ili možda ima fiksne ideje o ljudima koji joj namjeravaju nauditi.

Paranoja. Paranoja znači prisustvo nerealnih uvjerenja.

Primjeri paranoje uključuju:

- uvjerenje da drugi žele nauditi osobi ili da osoba ima nadljudske moći
- sumnja da netko uzima njezinu imovinu i optužuje druge za krađu ili skrivanje stvari
- optuživanje partnera za nevjerstvo, što osobu čini bojažljivom i zbog čega odbija brigu svog partnera.

Pogrešna identifikacija Osoba koja živi s demencijom može pogrešno identificirati druge ljude ili sebe. Ponekad ne prepoznaje svog partnera. Ili se može uplašiti vlastitog odraza misleći da je to druga osoba. Ponekad osoba misli da glasovi na radiju ili televiziji dolaze od ljudi koji su fizički u sobi.

Mogući uzroci

Demencija smanjuje sposobnost mozga da interpretira i razumije informacije. Također uzroči probleme s pamćenjem, što može dovesti do sumnjičavosti, paranoje i lažnih ideja.

Ako osoba nije svjesna da joj je pamćenje slabo, može izmisliti priču ili objašnjenje kojim okrivljuje nekoga ili nešto drugo.

To je razumljivo s obzirom da:

- se osoba možda ne sjeća nedavnih događaja
- možda vjeruje da stvari „nestaju”
- možda zaboravlja objašnjenja
- možda ne razumije razgovore.

Čimbenici koji mogu izazvati halucinacije i lažne ideje uključuju:

- senzorne probleme, kao što su slab vid ili sluh
- zbunjenost kada zaboravi staviti slušni aparat ili naočale
- nuspojave lijekova
- psihijatrijsku bolest
- nepoznatu sredinu
- slabo osvjetljenje koje smanjuje vidljivost
- fizička stanja, kao što su infekcije, groznica, bol, zatvor, anemija, respiratorna bolest, pothranjenost i dehidracija
- nepoznate skrbnike
- remećenje poznatih rutina
- osjetilno preopterećenje zbog previše stvari koje se događaju odjednom.

Razgovarajte s liječnikom te osobe

Kako biste istražili moguće okidače za takvo ponašanje, zakažite liječnički pregled kod liječnika osobe. To može pomoći u prepoznavanju eventualnih fizičkih ili psihičkih problema. Liječnik može provjeriti moguće nuspojave lijekova, uključujući ukočenost, drhtavicu i pospanost.

Savjeti za reagiranje na halucinacije i lažne ideje

- Ostanite tihi ili neutralni ako vam osoba kaže nešto što vam se čini pogrešnim ili neistinitim.
- Istražite sumnje kako biste provjerili jesu li istinite.
- Odgovorite na osjećanja koja se kriju iza riječi. Zablude i halucinacije mogu uplašiti osobu.
- Neke halucinacije i lažne ideje se mogu zanemariti ako su bezopasne i ne povećavaju uznemirenost osobe.
- Predložite da zajedno potražite predmete koji su se izgubili ili nestali. Identificirajte i prvo provjerite uobičajena mjesta za skrivanje stvari.
- Pokušajte odvući pažnju osobe glazbom, tjelovježbama, aktivnostima, razgovorom s prijateljima ili gledanjem starih fotografija.
- Ako je to prikladno i pruža utjehu, možete pokušati fizički kontakt.
- Okružje treba biti poznato osobi. Ako se osoba mora preseliti, povedite računa o tome da u novi stan prenesete stvari koje su joj poznate.
- Pobrinite se za dobro osvjetljenje u domu osobe, uključujući noćna svjetla.
- Pridržavajte se redovite rutine i koristite iste skrbnike, kad god je to moguće.
- Vodite dnevnik o promjeni ponašanja. To bi vam moglo pomoći otkriti obrazac ili okidač. Podatke iz dnevnika možete koristiti za uvođenje promjena.
- Držite rezervni komplet stvari koje se često gube, poput ključeva ili naočala.

Zapamtite da promjene ponašanja uzroči bolest mozga. Osobe koje žive s demencijom nisu uvijek u stanju kontrolirati svoje ponašanje.

Podrška za članove obitelji i skrbnike

Promatranje promjena u ponašanju kod članova obitelji i skrbnika može prouzročiti uznemirenost, frustraciju, krivnju, iscrpljenost i ljutnju. Ta osjećanja su normalna. Potražite podršku za sebe od člana obitelji koji ima razumijevanja, prijatelja, stručnjaka ili grupe za podršku.

- Razgovarajte s liječnikom osobe o svojoj zabrinutosti u svezi s promjenama ponašanja i njihovim utjecajem na vas i osobu o kojoj skrbite.
- Nazovite **Nacionalnu telefonsku službu za pomoć osobama s demencijom** na **1800 100 500** kako biste se raspitali o uslugama podrške i obrazovnim programima, uključujući grupe za podršku skrbnika, savjetovanje, te usluge i programe koji će vam pomoći razumjeti i reagirati na promjene, kao i održavati vlastito zdravlje i dobrobit.
- Nazovite **Savjetodavnu službu za dovođenje demencije pod nadzor (Dementia Behaviour Management Advisory Service)** na **1800 699 799**. Ta služba pruža podršku osobama koje žive s demencijom i koje doživljavaju promjene ponašanja koje utječu na njihovu skrb ili skrbnika.

Dodatna literatura i resursi

- Informacijski listovi za pomoć organizacije Dementia Australia: Promjene u ponašanju
Posjetite: dementia.org.au/help-sheets
- Knjižnica organizacije Dementia Australia
Posjetite: dementia.org.au/library
- Podrška koju pruža organizacija Dementia Australia
Posjetite: dementia.org.au/support
- Edukacija koju pruža organizacija Dementia Australia
Posjetite: dementia.org.au/education

Daljnje informacije

Dementia Australia nudi podršku, informacije, obrazovanje i savjetovanje.

Nacionalna telefonska služba za pomoć osobama s demencijom: 1800 100 500

Za pomoć tumača: 131 450

Posjetite našu web stranicu: dementia.org.au